

УДК 656.615.003

Мінакова С.М.*доктор економічних наук, доцент,
Одеський національний морський університет***Мінаков В.М.***кандидат економічних наук, доцент,
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуті та досліджені сучасні аспекти розвитку логістичного аутсорсингу в Україні.

Ключові слова: логістичний аутсорсинг, інвестиції, ланцюг поставок, вантажовласники, конкурентоспроможність

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены и исследованы современные аспекты развития логистического аутсорсинга в Украине.

Ключевые слова: логистический аутсорсинг, инвестиции, цепь поставок, грузовладельцы, конкурентоспособность.

ANNOTATION

In the article the modern aspects of development of logistic outsourcing are considered and investigational in Ukraine.

Keywords: logistic outsourcing, investments, chain of deliveries, owners of goods, competitiveness.

Вступ. За умови активізації конкурентних дій, непередбачуваності зовнішнього середовища, збільшення обсягів інформації, посилення інтеграційних процесів та розширення глобальних ринкових кордонів успіх у конкурентній боротьбі визначається наявністю у підприємств стійких конкурентних переваг, які є основою конкурентоспроможності щодо конкурентів, привабливості для партнерів та готовності споживачів до придбання продукції підприємств. У свою чергу, підтримання або ж досягнення високого рівня конкурентоспроможності вимагає від підприємств використання нових інструментів, які б забезпечували можливість адаптування до сучасних умов функціонування та здійснення своєї господарської діяльності найбільш ефективним способом, досягаючи зниження витрат при збереженні високої якості товарів і послуг.

Постановка завдання. Однією з найбільш популярних на сучасному етапі моделей бізнесу є аутсорсинг. Делегування виконання частини своїх бізнес-функцій дає можливість підприємству сконцентруватися на пріоритетних видах бізнесу й операціях і тим самим забезпечує йому конкурентні переваги. Перехід до аутсорсингової моделі організації діяльності підприємств зумовлений, насамперед, тим, що динамічне і невизначене ринкове середовище висуває нові управлінські завдання, вирішення яких потребує ринкової реконструкції всіх структурних елементів і підсистем управління підприємством з метою безперервної адаптації до зовнішніх і внутрішніх змін.

Вагомий внесок у розкриття сутності аутсорсингу, обґрунтування його переваг та недоліків, здійснили сучасні зарубіжні науковці, серед

яких Анікін Б., Бусигін А., Готтшталк П., Кадиєв Т., Календжян С., Троцкі М., Хейвуд Д. та ін. Особливо актуальним на сучасному етапі є використання аутсорсингу в логістичних процесах підприємства, оскільки це найчастіше дозволяє підприємству зменшити логістичні витрати, підвищити рівень виконуваних логістичних послуг тощо.

Теоретичні та практичні аспекти формування і розвитку аутсорсингової форми підприємницької діяльності та її використання в логістиці підприємства знайшли відображення у наукових працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як Григорак М., Крикавський Є., Кузьмін О., Петрович Й., Окландер М., Чухрай Н., Фролова Ю., Швятовець Ю. та ін.

Виклад основного матеріалу. Водночас, багато питань використання аутсорсингу в логістиці вітчизняних підприємств залишаються невирішеними, а велика кількість сучасних проблемних аспектів логістичного обслуговування розглянуто недостатньо.

Термін “аутсорсинг” означає скорочення або відмову від власного бізнес-процесу, переважно не профільного або неприбуткового для компанії і передачу його спеціалізованим компаніям.

Це дає змогу сконцентруватися підприємству на його основній діяльності. Сполучення ефективності застосування інструментів логістики і тенденції концентрації підприємств на основних видах діяльності дає широкі можливості для розвитку ринку логістичного аутсорсингу й спеціалізованих логістичних посередників.

Відзначимо, що згідно з загальноприйнятою класифікацією логістичного обслуговування, існують наступні рівні логістики:

1. Логістика першого рівня (first party logistics - 1PL) - це внутрішня логістика, де усі послуги з транспортування, складського зберігання, митних операцій і супутнього сервісу зосереджені всередині компанії замовника.

2. Логістика другого рівня (second party logistics - 2PL) - це зовнішня логістика, що дозволяє виконувати традиційний спектр послуг, пов'язаних із транспортуванням та складуванням.

3. Логістика третього рівня (third party logistics - 3PL) - це зовнішня логістика, що дозволяє інтегрувати усі логістичні послуги у єдиний комплекс, який включає також такі додаткові послуги, як проміжне зберігання вантажу, так званий “cross docking”, проектування

та розробку інформаційних систем, використання послуг субпідрядників та інше.

Світова теорія стверджує, що компанія 3PL провайдер повинна надавати транспортно-експедиційні послуги та послуги доданої вартості, такі як навантаження та розвантаження, послуги по комплектації асортименту, складські послуги, управління вантажопотоками, маркетингові та фінансові послуги.

Сучасні 3PL провайдери пройшли шлях синергійного поєднання специфічних послуг, що раніше надавалися відокремленим операторам логістичного ринку. 3PL сервіс являє собою багатопрофільного консультанта, який пропонує та реалізує рішення для управління ланцюжком постачань.

4. Логістика четвертого рівня (fourth party logistics - 4PL) - це зовнішня і внутрішня логістика. Компанія - провайдер, виконуючи функції 3PL провайдера логістичних послуг, також виконує функції планування логістичних операцій, найм та координацію роботи субпідрядників других рівнів, усі пов'язані фінансові трансакції, ведення документації тощо.

Для діяльності 4PL провайдера важливо дотримуватись нейтралітету та незалежності, щоб запобігати будь-яких конфліктів інтересів. Тому часто 4PL застосовують сервіс 2PL та 3PL, володіючи лише комп'ютерними системами та інтелектуальною власністю. Фактично 4PL від 3PL відрізняє також те, що робота першого з клієнтом основана на ERP-системі. Ця система здатна звести до мінімуму ризики в логістичному ланцюжку замовника, забезпечуючи його при цьому функціями стратегічного та оперативного управління.

5. Логістика п'ятого рівня (fifth party logistics - 5PL) - це Інтернет-логістика. 5PL провайдери використовують всесвітню мережу в якості єдиної віртуальної площі для виконання повного спектра логістичних задач. Проте, в нашій країні такий рівень сервісу ще не поширився в достатній мірі.

Спостерігаючи за мотивами, якими керуються підприємства, що приймають рішення про аутсорсинг, можна стверджувати, що у цьому питанні не відбулось істотних змін у порівнянні з попередніми роками. Неподільно на першому місці знаходиться назване обома сторонами бажання зменшення витрат логістики.

Одночасно слід підкреслити важливість в аутсорсингу таких критеріїв, як уникнення інвестицій, збільшення гнучкості і використання синергійних ефектів в ланцюгу поставок.

Незважаючи на істотні відмінності у розвитку ринку логістичних послуг, описані тренди спостерігаються, хоча і не так виразно, у країнах Центрально-Східної Європи, зокрема, в Україні. Варто зазначити, що в Україні дані щодо діапазону розвитку аутсорсингу загалом і в логістиці зокрема обмежені, що обумовлюється, насамперед, високим рівнем тінізації

економіки та становленням ринку логістичних послуг. Водночас, важливість та комплексність проблеми розвитку аутсорсингу на вітчизняному ринку актуалізують необхідність проведення більш ґрунтовних, «польових» досліджень на вітчизняному ринку логістичних послуг.

Із вступом України до СОТ зростає інтегрованість нашої країни у міжнародну торгівлю, що потребує адекватного розвитку логістичних послуг і логістичної інфраструктури, які обслуговують зростаючі товарні потоки.

Основними факторами, які сьогодні стримують розвиток логістичного аутсорсингу, на наш погляд, є:

- застарілий автопарк і підхід до формування транспортних мереж;
- застарілі складські площі, до того ж в недостатній кількості;
- “непрозорість” логістичних операцій;
- недосконала законодавча база;
- відсутність належних знань в області логістики та кваліфікованого персоналу;
- завищені ціни на логістичні послуги та високий рівень інфляції;
- сильна політизація господарського середовища;
- фактори недовіри (боязнь втрати контролю, розкриття комерційної таємниці, відсутність знань в області аутсорсингу, небажання скорочення персоналу тощо).

На розвиток логістичного аутсорсингу значно впливають й вимоги вантажовласників.

Вимоги українських вантажовласників, досить прості, проте, враховуючи технічні характеристики складських приміщень, автопарку, відсутності спеціалістів в області логістичного сервісу та загальнодержавних інфляційних тенденцій, важко зробити вибір.

До основних вимог вітчизняних вантажовласників до аутсорсерів можна віднести:

- оператор повинен володіти сучасними складськими приміщеннями з ефективною організацією потоків, виділеними зонами зберігання, приймання, комплектації та відвантаження;
- оператор повинен мати сучасний власний автопарк та розгалужену транспортну мережу. Достатній досвід маршрутизації і володіти засобами навігації;
- оператор повинен володіти платформою “електронного складу” (WMS);
- оператор повинен пропонувати конкурентну цінову політику своїх послуг (в собівартості вантажообігу складати 3 - 4 %).

Значним ускладненням при прийнятті рішення про аутсорсинг, є часта відсутність операторів, які пропонують повний потрібний спектр логістичних послуг в усіх регіонах України на доступних умовах.

Істотною проблемою є менший досвід логістичних операторів і у зв'язку з цим гірше розуміння процесів, характерних для даної галузі,

у порівнянні з операторами, які діють у Західній Європі. Це має велике значення у випадку делегування назовні більш широкого діапазону операцій, а не тільки транспортування, також складування, комплектування, логістичного консультування тощо.

На сьогоднішній день у українських логістичних компаній мало шансів на виживання серед заявлених на місцевому ринку іноземних операторів. Вони мають величезні масштаби бізнесу і відповідно можливості тиску на невеликих конкурентів за ціною. Можна тільки сподіватись, що вітчизняні оператори зможуть певним чином використати власні сильні сторони, змагаючись із зарубіжними провайдерами. Не менш оптимістичним можна вважати низький рівень насиченості ринку логістичних послуг.

Висновки з проведеного дослідження. В підсумку зазначимо, що контроль ринку логістичних послуг з боку іноземних операторів буде підштовхувати вітчизняних провайдерів до підвищення якості послуг, набуття гнучкості структури, розвитку систем надання інтегрованих логістичних послуг тощо, що все таки дозволить досягнути їм рівня 3 PL, тобто можна стверджувати, що майбутнє 3 PL операторів в Україні визначено. Разом з тим дефіцит висококласних кадрів, кваліфікованих логістів, регіональна експансія, зростання конкуренції

стимулюватиме компанії активніше передавати частину логістики операторам.

Питання розвитку логістичного аутсорсингу на національному ринку потребує подальших досліджень. Слід детально розглянути сучасні шляхи вдосконалення діяльності логістичних провайдерів та можливості використання 4PL систем на території України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Meibach Logistik [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meibach.com>
2. Офіційний сайт консалтингового агентства "Capgemini" [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ro.capgemini.com>
3. Державний комітет статистики України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Ревуцкая, Т. Особенности национального транспортного аутсорсинга [Текст] / Т. Ревуцкая; UkrLogist, 2009. – 72 с.
5. Карпенко, Е. Быть ли высокими украинским логистическим операторам? [Текст] / Е. Карпенко // Food&Drinks, 2010. – Вып. №8. – С. 80 – 85.
6. Крикавський, Є. Навчальний посібник. Логістика [Текст] / Є. Крикавський; Львів. Вид. ДУ "Львівська Політехніка", 2005. – 264 с.
7. Simchi-Levi, D. Designing and Managing the Supply Chain [Текст] / Simchi-Levi, D Kaminski P., Simchi-Levi E. – N.Y. – London, 2001. – 320 p.